

Krepimo zavest

Na konstitutivni seji delavskega sveta naše delovne organizacije je glavni direktor dipl. inž. Marko Kržišnik spregovoril o gospodarskem položaju in delovnih načrtih organizacije za prihodnje.

Litostroj je že nekaj let nazaj polno zaseden z delom, kar je seveda za proizvodnjo in delovno skupnost bistvenega pomena. Zavedati se moramo, da traja proizvodnja investicijske opreme, kakršno izdelujemo mi, od enega do treh let ter zahteva visoko stopnjo usposobljenosti delavcev ter tudi visoko stopnjo tehnike in tehnologije. Kako pomembne uspehe smo dosegli v zadnjih nekaj letih, nam pričata montaži turbin v Keniji in Tanzaniji. S pravočasnim spuščanjem v pogon in z upoštevanjem najvišjih dosežkov tehnike smo prekosili sami sebe. Pri izvajanju teh del so nam tuji strokovnjaki izrekli

ko je ves kapitalistični svet v veliki gospodarski krizi, pogoji investiranja zelo zaostreni. Zato je za nas izredno pomembno, da tesno sodelujemo z bankami, kajti le tako bi postali kreditno močnejši, s tem pa bi lažje konkurirali na mnogih področjih.

Lahko trdimo, je podčrtal glavni direktor Litostroja, da v celoti sledimo temeljnim zahtevam gospodarjenja. Zavedati se moramo, da marsikdo ocenjuje uspešnost gospodarjenja le na podlagi ostanka dohodka, kar vsekakor diši po ozkih podjetniških interesih. Gotovo je, da stopnja dobička ne more biti objektivno merilo uspešnosti, saj lahko neka

usmeriti v oblikovanje in organiziranje temeljnih organizacij združenega dela povsod tam, kjer so objektivne možnosti.

Tako za Litostroj kot za celokupno jugoslovansko gospodarstvo je izrednega pomena oblikovanje novega petletnega načrta 1976-1980. V tem načrtu bomo še bolj kot doslej poudarili modernizacijo in sodobnejšo opremljenost proizvodnje. Na tržišče bomo poslali nove proizvode, ki jih zaenkrat še razvijamo, proizvodnjo bomo povečali, prav tako pa bomo povečali število proizvodnih delavcev. Tudi v prihodnje bomo odvajali še več sredstev za gradnjo stanovanj in drugih objektov družbenega standarda.

Letos jeseni bomo praznovali petindvajsetletnico samoupravljanja in pravilno je, da jo pro-

Množična udeležba na proslavi, ki je bila ob 30. obletnici, dokazuje, da so prireditve na terenu zelo zaželeno

mного komplimentov, kar je okrepilo naš ugled. To pa se bo v prihodnosti Litostroju prav gotovo obrestovalo. Priznati pa moram tudi, da smo ob pogonu agregata v HE Varaždin zaradi majhne zamude slišali grajo. Toda ob tej priložnosti naj poudarim, da graja samo tisti, ki se ne zavedajo, koliko prizadevanj je bilo potrebno in je še potrebno za proizvodnjo tako zahtevnih objektov, kot jih izdelujemo mi.

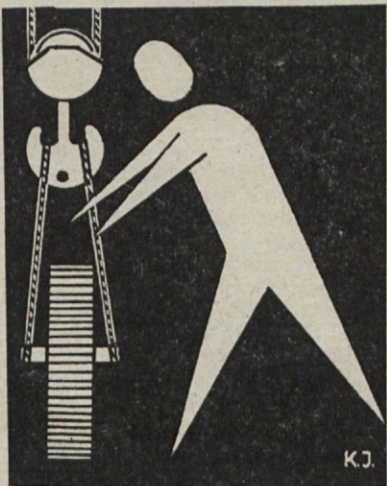
Naj povem, da smo v letošnjem letu polno zasedeni z delom, a tudi za leto 1976, 1977 ne kaže, da bi konjunktura upadla. Vedeti moramo, da smo že v prvih štirih mesecih letošnjega leta sklenili za preko 45 milijard dinarjev novih pogodb.

Seveda pogodbe ne pokrivajo naših proizvodnih področij proporcionalno, kar nam povzroča manjše težave, ki jih skušamo odpraviti na ta način, da dajemo proizvodnim obratom, ki so slabše založeni z delom, delo iz drugih sorodnih vej.

Polovico svojih izdelkov prodamo na domačem tržišču, polovica pa gre v izvoz. Ta politika, zastavili smo si jo že pred leti, se je pri nas pokazala kot zelo uspešna. S svojimi izdelki smo prodrli že na vsa področja in tako izvažamo v države tretjega sveta, v države SEV in na zahod. Ker gradimo vsepovsod, tako na vzhodu ali na zahodu, potrebujemo povsod investicijsko opremo. Naj dodamo, da so danes,

delovna organizacija zaradi še dokaj neurejenih tržnih razmer (trenutna konjunktura) pobere ves dobiček na račun visokih cen in drugih ugodnosti. Pri nas v Litostroju vlagamo v kadre, v nove stroje, v stanovanja, krepimo družbeni standard, kar nedvomno pomeni, da je naš ostane dohodka dobro naloženo.

Litostroj postaja trdna in homogena delovna organizacija. Novi ustavni odnosi, ki se kažejo v poglobljenem in vse uspešnej-

šem gospodarjenju v temeljnih organizacijah, nam prinašajo nove in vse bolj zahtevne naloge. V bližnji prihodnosti moramo vse naše družbeno politične sile

slavimo predvsem delovno. Potrebno je bolj krepiti zavest vseh delavcev v tem smislu, da pripadajo delovni organizaciji, ki je homogena in trdna, je končal svoj govor glavni direktor naše delovne organizacije.

Na volitvah, ki so bile 15. 4. 1975 smo izvolili nov Izvršilni odbor, polovico novih delegatov v delavski svet podjetja in polovico novih članov v delavski svet TOZD in SSP

Sestava Delavskega sveta podjetja je sledeča:

TOZD PI:

Černivec Franc, Brank Peter, Kostevc Franc, Hranjec Ivo, Karada Peter, Berginc Alojz, Kolar Franc, Celarc Marko, Maričič Ivan, Lovše Anton.

TOZD FI:

Nadlišek Leopold, Trontelj Brane, Sajevec Pavel, Čepuron Mirko, Jakopič Vladimir, Dimnik Janez, Gornik Karol, Avbelj Jože, Rudi Katel, Krafogel Stane.

TOZD IVET:

Pihler Oskar, Zupančič Alojz, Pavli Alojz, Sigulin Marjan, Žerovnik Ladislav, Papež Anton, Čopi Franc, Pirih Leopold, Cafuta Alojz.

V ROKAH MLADIH JE PRIHODNOST

Prav v mesecu, ko praznujemo 30. obletnico zmage naših narodov nad fašizmom in pred dnevom mladosti ter Titovim rojstnim dnevom, je primerno, da se zavedamo, da se je Tito kot revolucionar, mislec in borec ter predvsem kot človek, ki je vselej, tudi v najtežjih trenutkih delil z ljudstvom njegovo usodo, zavedajoč se, koliko vojne ogrožajo graditev boljšega in pravičnejšega življenja, v svojih govorih in nastopih vedno vračal k veliki in pereči temi našega časa — k miru.

In prav zato, ker je Tito posvetil največ svojih sil ohranitvi miru na svetu, si je izbral predvsem mlade ljudi, ki jim zaupa in verjame v njihovo zagnanost, energijo in voljo do dela ter učenja, saj pravi v svoji poslanici svetovnemu festivalu mladine v letu 1959 takole: »Sodobni položaj mora skrbeti vse tiste, ki se iskreno bojujejo za mir, predvsem mladi rod, ki teži in se bojuje za uresničenje idealov lepe in pravičnejše ureditve človeštva ter sanja o človeški sreči in blaginji. Vselej doslej, kadar je bil mir resno ogrožen, so ga najbolj vneto branili prav mladi ljudje. Vi, ki se pred vami danes odpira življenje, ste zainteresirani, da ga preživite v mirnem in ustvarjalnem delu in ne dovolite, da bi zgorel v ognju vojne.«

Mladi so se po zmagovitem koncu druge svetovne vojne med prvimi lotili obnove skoraj docela porušene domovine, z vneto so pričeli z mladinskimi delovnimi akcijami, ki so neprecenljive vrednosti za izpopolnjevanje mladega človeka, z delovno zavestjo so z rami ob rami svojih starejših tovarišev pričeli graditi naš samoupravni sistem in se na ta način v duhu nove ustave kalijo za še boljši, za še uspešnejši jutrišnji dan.

Mladi Jugoslovani obljublajo svojemu vzorniku, graditelju naše domovine, za katero so se pripravljali boriti in žrtvovati, da bodo po svojih najboljših močeh in sposobnostih izpolnjevali vse naloge, ki še stoje pred njimi in da bodo sledili svetlemu vzgledu Titovega življenjskega dela.

Novoizvoljeni člani DS

TOZD ZSE:

Cigale Karolina, Dadič Ivan, Gelemanovič Matej, Burič Ante, Grošelj Sonja.

TOZD LINT:

Rojina Majda, Feguš Mirko.

TOZD SE:

Žagar Valentin, Kristič Vladko, Palačkovič Ljubo, Jamšek Franc, Merklin Ernest, Polh Franc, Perme Simona, Tomšič Janez.

DS SSP:

Gorenc Jože, Arko Karel, Bratkovič Henrik, Hajdrič Majda, Prvinšek Janez, Grudner Mila, Kabaj Vinko, Hrastar Ivan.

TOZD ICL:

Šmid Stane, Mušič Gojko, Žalec Alojz, Mažgon Albert, Gasperlin Jože.

DSP je enoglasno izvolil za predsednika Delavskega sveta podjetja tov. ing. NADLIŠEK Leopolda, dolgoletnega člana našega kolektiva, zaposlenega v Planski operativi TOZD FI.

Za namestnika predsednika DSP pa je bil enoglasno izvoljen tov. ing. BRATKOVIČ Henrik, zaposlen v delovni skupnosti skupnih služb podjetja.

V nadaljevanju seje so bile izvoljene naslednje komisije delavskega sveta podjetja:

Komisija za prošnje in pritožbe s predsednikom Kabajem Vinkom iz PI

Komisija za prevzem in izločitev osnovnih sredstev s predsednikom Hrastarjem Ivanom iz SSP

Komisija za odpis nekurantnega materiala s predsednikom Bergincem Alojzom iz PI

Komisija za pohvale in odlikovanja s predsednikom Da Damom Kosto iz SSP

Komisija za splošni ljudski odpor s predsednikom Kržišnikom Markom iz SSP

Komisija za stabilizacijske ukrepe in racionalizacijo poslovanja s predsednikom Letnarjem Borisom iz SSP.

Kje bomo letos letovali

V letošnji sezoni bodo člani našega kolektiva in njihovi svojci lahko letovali v Fiesi, Moščenški Dragi, Premanturi pri Puli in na Soriški planini. Lastniki šotorov bodo lahko organizirano in ce-

neni letovali v kampu »METAL-NE« v Poreču. Kljub temu, da so člani kolektiva prijavnice že oddali, pa za morebitne zamudnike še enkrat objavljamo cenik, navodila in nekatera pojasnila:

1. Cene v Fiesi in na Soriški planini

a) člani kolektiva in naši upokoјenci	din 60,00
b) družinski člani — zaposleni	din 85,00
c) družinski člani — nezaposleni	din 60,00
d) drugi gostje	din 85,00

2. Cene v Moščenški Dragi

sobe v zidanem objektu

a) člani kolektiva in naši upokoјenci	din 65,00
b) družinski člani — zaposleni	din 90,00
c) družinski člani — nezaposleni	din 65,00
d) drugi gostje	din 90,00

weekend hišice

a) člani kolektiva in naši upokoјenci	din 60,00
b) družinski člani — zaposleni	din 85,00
c) družinski člani — nezaposleni	din 60,00
d) drugi gostje	din 85,00

3. Cene v Premanturi — Caravanig naselje Runke

a) člani kolektiva in naši upokoјenci	din 71,00
b) družinski člani — zaposleni	din 95,00
c) družinski člani — nezaposleni	din 71,00
d) drugi gostje	din 95,00

Dodatna navodila

Otrokom do 7 let starosti, ki ne potrebujejo svojega ležišča, se pri zmanjšanim obroku hrane v Fiesi, Soriči in Moščenški Dragi zniža penzija za 40 %.

Otroci do 7 let starosti imajo v Premanturi 30 % popusta pri penzijskih storitvah. Za otroke

do 7 let, ki imajo v hišicah dodatno ležišče in nimajo penzijske prehrane, je ležišče brezplačno. Vse hišice so 2 in 3 posteljne z možnostjo dodatnega ležišča.

Ugodnosti nižjih cen pod točko a in c veljajo za vse dopustnike do največ 10 dni, ne glede na kraj letovanja.

Domovi so odprti:

Soriška planina	vse leto	
Flesa	od 27. 6. 1975	do 12. 9. 1975
Moščenška Draga	od 13. 6. 1975	do 12. 9. 1975
Premantura	od 20. 6. 1975	do 1. 9. 1975

Zamenjave gostov v Fiesi in Moščenški Dragi so vsakih sedem dni in to vsak petek, v Premanturi pa vsakih 10 dni. Dotedanji gostje zaključijo s kosilom, novi pričenjajo z večerjo.

Prijavnice za dopust dobijo vsi člani kolektiva v tajništvu svoje TOZD oziroma sektorja.

Znesek za letovanje mora interesent vplačati najkasneje 14 dni pred nastopom letovanja. Če vplačilo ni izvršeno do tega časa, je prijavnica razveljavljena. Z vplačilom se prijava šteje kot dokončna, nepreklicna in obvezna za obe strani.

Kdor predvidenega letovanja ne izkoristi in ga vsaj 14 dni pred rokom oziroma pred nastopom ne odjavi na referatu za počitniške domove, telefon 263, mu vrnemo samo 50 % vplačanega zneska. Izjema je le odjava zaradi višje sile.

Pri razporejanju interesentov v počitniške domove in delitvi sob veljajo določila, ki jih je potrdila konferenca sindikata.

Prednost pri razporeditvi imajo naslednji prijavljenci:

- prijavljenci, ki dalj časa niso izkoristili regresa v naših počitniških domovih.
- osebe, ki delajo na zdravstveno ogroženih mestih,
- osebe, ki imajo kolektivni dopust,
- starši, ki imajo šoloobvezne otroke,
- pri enakih pogojih upoštevamo tudi čas zaposlitve v OZD Litostroj.

Razporejanje interesentov po domovih in sobah se opravi po 28. maju, zato imajo vse prijave, prispjele, do tega dne, enako veljavo. Po tem datumu prispjele prijave bomo upoštevali le, če bo v domovih prostor.

Za prevoz v domove in nazaj skrbí vsak sam.

Napotnica velja le za tiste osebe, ki so na njej vpisane. Vsi drugi bodo sprejeti le, če bo prostor in če bodo takoj doplačali razliko do polne cene, ki je določena v ceniku.

Ce gost prekine letovanje in tako ne izkoristi vseh plačanih pen-

zionov, nima pravice do povračila za neizkoriščene dneve.

V cenah penziona ni vračunana turistična taksa.

Obvestila o razporeditvi bo TOZD ZSE vročila interesentom do 5. 6. 1975.

Del srednjeročnega načrta

V novem sistemu planiranja so delavci in delovni ljudje v temeljnih organizacijah združenega dela nosilci procesa samoupravnega planiranja gospodarskega in socialnega razvoja. Kot neposredni nosilci upravljalne funkcije so temeljne organizacije združenega dela samostojno sprejele na zboru delovnih ljudi dne 1. 3. 1975 »Predlog srednjeročnega gospodarskega načrta za obdobje 1976 — 1980«.

Sprejeti predlog je bil podlaga za sestavo »Minimum kazalcev«, katerega je pripravil Zavod za planiranje SR Slovenije po Uradnem listu SFRJ (št. 28, 23. maja 1974) in je namenjen ter prirejen predvsem za lastne potrebe temeljnih organizacij združenega dela, hkrati pa za potrebe organizacij, v katerih se le-te povezujejo.

Minimum kazalcev predstavlja strokovno tehnično razdelavo razvoja, s katerim se poizkuša oblikovati čimbolj konzistentno celoto podatkov, z nujnimi relativnimi kazalci pa olajšati možnost logične kontrole glede skladnosti podatkov in omogočiti primerjave z drugimi organizacijami. Ti podatki so lahko koristen pripomoček, zlasti še za razne primerjave z drugimi nosilci in daje mnoge elemente za usklajevanje.

Prednost teh kazalcev je v tem, da so enotni tako po vsebini, kot po načinu ugotavljanja in pripravljenosti za mehanografsko obdelavo.

V metodološkem pogledu je v »Minimumu kazalcev« čimbolj dosledno izpolnjena logika, ki velja za knjigovodske in statistične podatke, da bi bilo tako omogoče-

Vse prijavnice morajo biti izpolnjene natančno, saj jih sicer ne bomo upoštevali.

Novost v letošnji sezoni je pogodbeno sodelovanje s Caravaning naseljem Runke v Premanturi, ki je last podjetja ARENA-TURIST iz bližnje Pule. Tu imamo v zakupu avtocamp prikolice z dvema in tremi ležišči. V vsaki prikolici je na razpolago še pomožno ležišče, hladilnik, plinski štedilnik (za pripravo mleka za otroke) ter nekaj posode. Prikolice so razporejene tik ob obali v prelepem borovem gozdičku. Samo naselje z restavracijo oz. jedilnico pa je zelo urejeno. Nekateri naši delavci so tu poskusno letovali že lani, imeli so celo to ugodnost, da so lahko najeli samo ležišča, kar pa letos žal ni mogoče.

Zamenjavo z Rabom smo iz več razlogov opustili. Podgora je našim delavcem predač, pa so nas razni vzroki privedli do tega, da smo letovanja v letošnji sezoni bolj skoncentrirali. Upamo, da bomo tako našim dopustnikom omogočili izpolniti glavne želje, predvsem pa jim želimo lepega vremena in prijetnega počutja.

K. S.

Tu je zdravje doma (Foto J. J.)

Delegatska skupščina

V četrtek, 8. maja, so se na konstitutivni seji sestali novoizvoljeni delegati delavskega sveta naše delovne organizacije. Seje so se udeležili tudi delegati prejšnjega sestava, družbeno-politični in drugi vodilni delavci iz Litostroja.

Današnja seja delavskega sveta ni navadna seja, je uvodoma poudaril dosedanjí predsednik Karol Gornik, pač pa je svečanost, ko si stari in novi delegati predajo pomembne samoupravne dolžnosti.

Vsebinska in vloga delavskega sveta OZD je po uveljavitvi ustavnih določb in dopolnil doživela spremembe. Delavski svet je pravzaprav delegatska skupščina, katere naloge izhajajo iz samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD in statuta OZD Litostroj. Vsebinska dela se zrcali predvsem v usklajevanju delovnih programov in interesov TOZD zato, da bi delovni kolektiv kot celota dosegal kar najboljše rezultate. Naša naloga je torej uveljavljanje širšega interesa delavcev v združenem delu.

Naše družbeno-politično delo je bilo v preteklem obdobju izredno pestro, saj smo na 23 rednih in 7 izrednih sejah aktivno in ustvarjalno posegali na vsa po-

dročja družbenega življenja in dela v tovarni. Prav gotovo smo imeli pri svojem delu tudi težave, ki izhajajo predvsem iz metod in postopkov, ki jih uporab-

ljamo pri samoupravnem odločanju in usklajevanju. Način obravnave aktov in predlogov ter sklepov postaja vse zahtevnejši in bolj zapleten, pri aktivnem oblikovanju samoupravnih odločitev in politike gospodarjenja pa je udeleženo vse več delavcev.

V prihodnje bomo na podlagi dosedanje prakse naše odločitve še bolj sinhronizirali, tako da bodo le te dejansko odraz interesov in teženj delavcev celotnega kolektiva. Še posebej pa je pomembno dejstvo, da vse bolj krepimo temeljne organizacije združenega dela, kjer morajo delavci dobiti večji in bolj odločujoč vpliv. Ob tem ne smemo pozabiti na izredno vlogo, ki so jo imele in jo še imajo družbene politične organizacije, ki so gonilna sila našega razvoja.

V preteklosti smo v težavnih in zaostrenih pogojih gospodarjenja dosegli dobre gospodarske rezultate. Za nas je izredno pomembno to, da smo v veliki meri obnovili in modernizirali strojni park. Tudi načrti nadaljnje modernizacije in novih investicij kažejo na to, da bo naša proizvodnja vse bolj učinkovita, vse večja in vse bolj moderna. Naši izdelki so kvalitetni in ustrezajo kupcem tako doma kot v tujini. To pa nam daje lepe možnosti za to, da bomo v prihodnje dosegali še boljše rezultate.

Ob koncu svojega izvajanja se je predsednik Gornik zahvalil vsem delegatom, ki jim je pretekla mandatna doba ter pohvalil tesno in konstruktivno sodelovanje članov delavskega sveta z družbeno političnimi organizacijami ter vodstvom delovne organizacije.

Predsednik volilne komisije, dipl. iur. Milan Seme je v nadaljevanju seje podal poročilo volilne komisije. Volitve so bile to pot dobro organizirane, na njih pa je udeležba 85 % (Podrobno poročilo je bilo objavljeno že v prejšnji številki našega časopisa).

Marjan Trobec, predsednik kadrovske komisije pri Svetu zveze komunistov, je delegatom predlagal novega predsednika in podpredsednika delavskega sveta ter predsednike in člane stalnih komisij pri delavskemu svetu delovne organizacije.

Za novega predsednika delavskega sveta OZD Litostroj so delegati soglasno izvolili Leopolda Nadliška iz TOZD finalisti, za podpredsednika pa Henrika Bratkoviča iz skupnih služb.

O gospodarskem položaju in delovnih načrtih naše delovne organizacije je spregovoril dipl. ing. Marko Kržišnik, direktor naše delovne organizacije.

Planski biro

Samoupravna preobrazba

Predstaviti novega predsednika delavskega sveta naše delovne organizacije je prijetna, a obenem tudi težka naloga. Tovariš Leopold Nadlišek je pravi Litostrojčan. V času vojne je kot pionir in sin delavske družine pomagal v partizanskih akcijah, kot mladinec pa se je prišel šolat k nam v litostrojško šolo. Postal je strojni ključavničar, delal pri montaži prvih turbin, bil aktiven v mladinski organizaciji in sprejeli so ga v Zvezo komunistov. Napredoval je tako, kot je rasla socialistična družba. Svojo prakso je dopolnjeval s teorijo, končal tehniško srednjo šolo strojne stroke in postal tehnolog. Pot, ki jo je prehodil, prav gotovo ni bila lahka. Delo, dom, družina, samoupravne in družbene naloge, študij.

Poleg že naštetega je končal tudi višjo šolo za organizacijo dela v Kranju in postal inženir organizacije dela. Danes opravlja odgovorno nalogo kot vodja planske operative v TOZD FI.

»Težko sem se odločil prevzeti tako odgovorno, a obenem tako častno nalogo. Danes je vloga predsednika delavskega sveta povsem drugačna od one pred leti. Delavski svet ima nalogo koordinirati in usklajevati odnose med TOZD in službami, odločati o stvareh, ki so pomembne za vse nas. Uspešno delo delavskega sveta je odvisno predvsem od prizadevanja delegatov, od njihove politične zrelosti in odgovornosti ter od enotnosti v akciji. Pomembno je sodelovanje komisij in izvršilnega odbora. Predsednik je samo prvi med enakimi, tako razmišlja novi predsednik naše delovne organizacije.

»Pri nadaljnjem oblikovanju temeljnih organizacij nas čakajo še zelo pomembne naloge. Povsod, kjer so dani pogoji, moramo ustanoviti TOZD in poiskati konstruktivne rešitve. TOZD naj bo ekonomsko upravičen, naj ima ustrezno organizacijsko obliko in primerne kadre. Ustavna načela nam sicer govore o tem, da se TOZD oblikujejo v smislu zaključenih proizvodnih procesov, toda dejavnost Litostroja nam tega v celoti ne dopušča, zato moramo rešiti koordinacijske probleme in se še bolj funkcionalno povezati.

Izobraževanje delegatov je za naš samoupravni sistem zelo pomembno, saj zavisi od usposobljenosti delegata, kako bomo uresničevali delegatska razmerja. Delegati morajo biti s svojim

jedrom v stalnem stiku. Izboljšati je potrebno obveščanje in komuniciranje med bazo, delegatom in DS. Dosedanja praksa žal ne nudi dovolj jamstva za to, da bi bil sleherni delavec ustrezno vključen v tekoče razprave in odločanje o vseh pomembnejših stvareh, ki se tičejo tudi delavca. Vse prevečkrat razpravljamo o istih problemih na raznih sestankih in v aktivih, zato bi bilo nujno treba postopek dopolniti.

Komisije pri DS bodo izdelale programe dela, ki naj bodo izraz aktualnih in konkretnih nalog. Posebne naloge imajo predvsem: Komisija za inovacije, komisija za stabilizacijske ukrepe in racionalizacijo poslovanja, komisija za splošni ljudski odpor in komisija za odlikovanja ter pohvale.

Menim, da je edino pravilno, da se planiranje proizvodnega procesa po TOZD koordinira s skupnim planom OZD tako, da bodo službe in TOZD stremeli za skupnim ciljem. Zavedajmo se, da je realizacija proizvodnje odvisna od nas vseh. Dosedanje izkušnje žal dokazujejo, da imamo včasih vse premalo posluha za končno finalizacijo. Res pa je, da so temu krivi tudi objektivni vzroki, katerim pa moramo v prihodnje posvetiti več skrbi.

Litostroj je tako v domovini kot v tujini sklenil razne pogodbe, na katere smo lahko upravičeno ponosni. Seveda bi bili uspehi še mnogo večji, če bi uspeli zmanjšati kasnitve dobavnih ro-

kov, ki so boleča rana v našem poslovanju. Samo če bomo terminsko disciplino upoštevali v celotnem procesu, bomo lahko zagotovili normalen cikel izdelave.

V razpravi imamo predlog pravilnika za uveljavitev minulega dela. Ta problematika zahteva od vseh delavcev zrelo samoupravno socialistično zavest, zrel pristop in solidarnost pri uveljavljanju nove kategorije dohodka. Prav takšno naj bi bilo izhodišče za nadaljnje razprave o delitvi osebnih dokodkov (ki se bodo začele letos jeseni). Posebno vlogo morajo pri tem odigrati družbeno politične organizacije in delegati delavskih svetov, saj lahko prav oni najbolj prispevajo k nadaljnjemu razvoju samoupravnih proizvodnih odnosov, je končal Leopold Nadlišek, novi predsednik DS podjetja Litostroj.

J. Elikan

Novi in stari predsednik centralnega delavskega sveta. Novi predsednik Leopold Nadlišek je drugi z leve

Korak naprej pri montaži turbin

V montažni dvorani našega podjetja se je v lanskem letu marsikaj spremenilo, saj je lahko vsak, ki sodeluje pri izdelavi turbin in se zanima za potek dela na tem področju, opazil, da so turbino za HE Varaždin montirali, a zmontirali je niso. Kos za za kosom so jo vozili iz tovarne. Kosi so se med seboj prilagojevali, nismo pa imeli priložnosti videti turbine zmontirane v celoti, kot je bila to navada pri vseh do sedaj izdelanih kaplano-novih turbinah v Litostroju.

Sprememba v tehnologiji montaže.

Zaradi rokovnih težav pri dobavi opreme in velikega pritiska naročnika za čimprejšnji pričetek del montaže turbin na HE Varaždin smo se pred letom odločili, da bomo pričeli s spreminjenim postopkom izdelave in montaže v tovarni in na terenu. Dobro premišljen in vestno izde-

lan postopek prilagojevanja in usklajevanja medsebojnih kosov, izdelan v sodelovanju strokovnjakov zunanje montaže, projektivne notranje tehnologije in obdelave ter odlična ekipa monterjev na terenu, z dobro koordinacijo in poostreno kontrolo, je rodil popoln uspeh, ki smo lahko vsi veselili. To lahko sedaj zagotovo trdimo, saj se ena turbina že brezhibno vrti in proizvaja težko pričakovane kilovate.

Z novim načinom montaže smo prihranili veliko časa. Delo je teklo usklajeno, tako da je le nekaj dni po tem, ko je bil dostavljen zadnji kos opreme na grad-

bišče, bila turbina tudi že zmontirana. Prihranek na času je bil dragocen, nič manj pa ni bil dragocen montažni prostor v montažni hali, ki je bil zaseden mnogo manj časa kot bi bil sicer.

Ne moremo trditi, da je šlo vse popolnoma brez težav, ugotovljeno pa je, da bo še z večjo natančnostjo in doslednostjo mogoče v prihodnje računati na tak način montaže tudi za izdelke naročnikov, ki so bolj oddaljeni.

Naj izkoristimo to priložnost in čestitamo vsem, ki so bolj oddaljeni kakorkoli sodelovali pri tem delu z željo za še tesnejše sodelovanje v prihodnje.

Prvi kilovati iz HE Varaždin

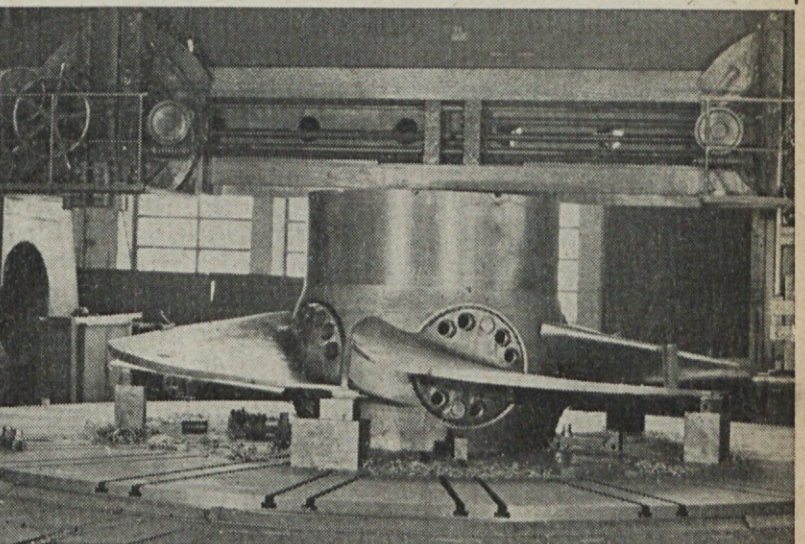
Redki so Litostrojčani, ki v zadnjem času tako ali drugače ne bi bili vključeni ali pa vsaj slišali o velikih prizadevanjih za dokončanje del na prvem agregatu novega giganta na Dravi — HE Varaždin. Posebej bo to obdobje ostalo v spominu skupini monterjev in projektantov, ki so pri končnih pripravah neposredno sodelovali. Njihov skupni trud ni bil zaman, saj se je ogreat A 10. aprila prvič zavrtil, v začetku maja pa začel poskusno obratovati.

HE Varaždin je naša druga kanalska elektrarna in prva v vrsti načrtovanih treh elektrarn na hrvaškem področju reke Drave. Začetek gradnje sega v leto 1970 — kmalu po dograditvi HE Zlatoličje (SD I), ki uspešno obratuje že od leta 1968.

HE Varaždin (SD III) bo v končni fazi pri padcu 23 m in instaliranem pretoku 450 m³/sek. proizvajala letno 476 GWh dragocene električne energije. Prvi agregat torej obratuje — zdaj so vsi naporji izvajalcev usmerjeni k čim hitrejšemu usposobljenju drugega agregata. Vemo, da bo prelita še marsikatera kapljica znoja tako v tovarni kot tudi na terenu, preden se bo zavrtila tudi druga turbina, vendar nas pri tem spremlja zavest, da so glavne težave mimo, da je bilo dosedanje delo uspešno in je z njim zadovoljen tudi investitor.

Zato pričakujemo, da bo doseženi uspeh vsem neposrednim izvajalcem krepka spodbuda za nadaljnje delo in z njim dovršitev tega pomembnega novega giganta na Dravi.

E T O

Tekač za HE Varaždin, ko je bil še na obdelovalnem stroju

POHOD TOVARIŠTVA

Tudi mladina naše delovne skupnosti se je ob 30. obletnici udeležila tradicionalnega pohoda po poteh tovarništva in spo-

minov, ki je bil 10. maja 1975. leta. Po zboru pred AMZ Slovenije smo ob 7,30 odšli na štartno mesto, ki je bilo v Tolstojevi

ulici. Po oddaji kuponov smo krenili na pot. Pohod smo začeli veselo razporejeni. Že kmalu nato nas je začelo jutranje sonce močnejše ogrevati in pokazali so se prvi znaki utrujenosti. Pot nas je peljala tudi mimo Litostroja, naše delovne skupnosti, a že na začetku Djakovičeve ulice smo bili zelo razigrani. Prispele je tudi »okrepčilo«. Skozi Mostec smo peli revolucionarne pesmi, a čeprav nas ni bilo veliko, 110 po številu, smo bili kar se da glasni. Utrujenosti ni bilo več čuti. Pri tem je veliko pomagalo okrepčilo in hlad, ki ga je bilo v Mostecu kar dovolj. Ko se je začelo drevje redčiti, smo spet čutili sonce in njegovo moč, vendar smo pot vseeno nadaljevali veselo razporejeni vse do cilja. Na cilju smo, čeprav utrujeni, veselo zaplesali kolo. Nato smo odšli na centralno proslavo ob 30. obletnici osvoboditve. Bili smo nekoliko pozni, a ne zato, ker bi na proslavo zamudili, temveč zato, ker smo obstali nekje zadaj. Hoteli smo se prebiti naprej, a ni šlo, ker je vsak hotel biti spredaj in iz prvih vrst spremljati proslavo. Po prvih kapljicah dežja se dobro razporeženje in vzdusje ni poglelo, še zmeraj smo vihrali z zastavami in vzklikali borbene parole. Na koncu smo zaplesali za zaključek proslave še kolo. Srečevali smo znanke, prijatelje ter skupaj veselo obujali spomine. Resda niso bili to spomini izpred trideset in več let, temveč izpred petih, morda desetih let, saj mi mladi nismo sodelovali v borbi za osvoboditev domovine, nismo gradili socializma še od temeljev naprej, temveč smo na to pot krenili takrat, ko so naši očeti in matere že živeli v socialistični stvarnosti.

Foto: M. Ciglič

M. M.

Daleč si, domovina

Zavrtila se je prva turbina v HE Kidatu v Tanzaniji

Tanzanija je druga dežela v vzhodni Afriki, za katero gradimo hidroelektrarno. Marsikdo od Litostrojčanov se bo vprašal: »Kje pa je pravzaprav ta Kidatu, za katerega opremo se je tako mudilo v tovarni?« Poglejmo nekoliko podrobneje, kakšni so kraji, kjer montirajo Litostrojčani naše turbine, kakšne so navade domačinov in kako živijo naši fantje.

Naročila za litostrojske turbine prihajajo tudi iz dežel, za katere še do nedavna nismo ničesar gradili. Tanzanija je ena takih dežel. Prva centrala, ki je tudi do sedaj največja centrala v Keniji, obratuje nemoteno, a pred nedavnim, ali natančno 13. marca 1975, se je zavrtila tudi prva turbina v Kidatu.

Kidatu je največja centrala v Tanzaniji in je močnejša, kot vse njihove dosedanje skupaj. Turbina se je v zadovoljstvo vseh zelo lepo zavrtila. Lahko rečemo, da je bila ob prvem zagonu okoli turbine prava veselica, ki se je končala v obvezno ruleto ob prvem ustavljanju.

V prvi fazi bosta obratovali dve turbini Francisove izvedbe, vsaka po 52000 KW moči. Druga faza bo zgrajena nekaj let kasneje, medtem ko so gradbeni dela v celoti že narejena. Naj ob tem pripomnim, da je HE Kidatu naša druga podzemeljska centrala, prva taka je namreč že v HE Kamburu. HE Kidatu leži globoko pod zemljo, turbine pa bodo gnale vode reke Great Ruaha, ki se nato zlija v nižino. Tu so velikanske plantaže sladkornega trsa, na katerih je tudi sladkorna tovarna, ki so jo postavili Nizozemci. Poleg te gradijo še eno, ki bo večja in bolj moderna. Ko reka Ruaha odda potrebno energijo za turbine in potrebne količine za namakanje plantaže sladkornega trsa, teče naprej skozi Selous — največji rezervat v Afriki in morda tudi na svetu, saj meri kar 41.000 km².

Dovod vode v centralo je speljan več kot 10 km skozi hribovje po predoru. Ta dovod je preračunan še za štiri turbine. Dovodni predor se na koncu razcepi na štiri navpične tlačne cevovode, ki peljejo 170 m vertikalno na turbine. Montirane so tudi velike cilindrične zapornice, ki so hkrati tudi zaporni organ pred turbinami. Cilindrične zapornice, ka-

deljah kinematografske predstave. Tam si seveda lahko namočite grlo, le škoda, da smo toliko oddaljeni. Naše naselje je v sklopu naselja nadzorne službe pod imenom SWECO. Je zelo lepo urejeno, tako da je počutje tudi brez kluba dokaj ugodno. V naselju imamo tudi bazen, toda pogosteje kot mi, se kopajo žene in otroci, saj nam čas ne dovoljuje kopanja podnevi. No, zato se kdaj pa kdaj kopamo ponoči. Takrat je bolj znošna temperatura. Temperatura vode v januarju ob 10 zvečer znaša tudi do 35° C; zrak pa se »ohladi« na 32° C. No, sedaj je že deževna doba in so temperature k sreči nekoliko nižje, čeprav je vlaga v zraku še mnogo. Zaradi te vlage se perilo, čeprav je zrak topel suši po ves dan.

V centrali obratuje naš žerjav, ki so ga postavili za montažo in bo seveda ostal v centrali. Rade Končar iz Zagreba montira generatorje, medtem ko elektroinstalacije, hladilne sisteme, daljnovođe in podobne naprave montirajo družbe iz raznih koncev sveta.

Kidatu je od glavnega mesta Tanzanije Dar es Salaama oddaljen kakih 380 km. Od tega je približno 350 km lepe asfaltirane ceste, ki so jo pred nedavnim zgradili Američani, medtem ko je drugi del te ceste — odcep za Kidatu — 33 km prave afriške ceste, prašne in sedaj v deževni dobi precej razbite. Omenjena asfaltirana cesta pelje iz Dar es Salaama čez vso Tanzanijo do Zambije. Zgradili so jo predvsem zaradi povezave Zambije z morjem. Na tej cesti vidimo kolone tovornjakov, natovornjenih z izdelki iz bakra. Iz Zambije je po tej cesti namreč naboljša pot do morja. Velike količine bakra prepeljejo tudi po Viktorijinem jezeru do Kisumu v Keniji, nato pa po železnici do Mombase.

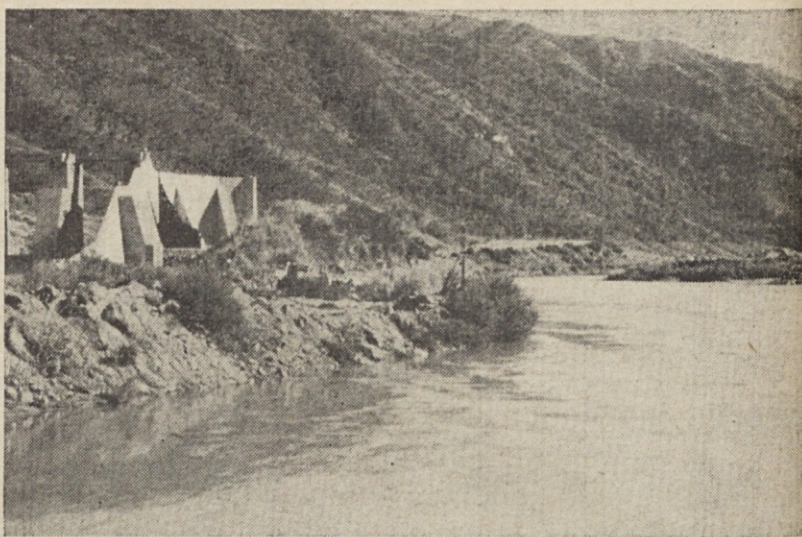
Ob prihodu naših ekip je bilo čutiti nekakšno nezaupanje, potem pa so o nas temeljito spremenili svoje mnenje, še posebno potem, ko se je zavrtila turbina in ko so spoznali, da nismo več tisti Balkanci, o katerih imajo mnogi največkrat zgrešena mnenja. Odgovorni so se pozanimali, kako obratuje centrala v sosednji Keniji, ko pa so videli, kako se vrti turbina v Kidatu, so morali javno priznati, da smo sposobni zgraditi ne samo lepe ampak tudi kvalitetne turbine.

Montaža turbin poteka v precej težavnih pogojih. Delamo globoko pod zemljo, kjer so ponava-

vesticijska skupina TANESCO zelo zadovoljna.

Tanzanija, ki je skoraj štirikrat večja od Jugoslavije, ima le okoli 14 milijonov prebivalcev. Dežela sama pa ni revna, le marsikaj bo treba v tej deželi še urediti, posebno na deželi. Ti kraji imajo to prednost, da v deževni dobi raste vse kar samo od sebe, le posaditi je treba. Z modernejšo in bolj sodobno obdelavo zemlje ter možnostjo razvoja gojenja goveje živine, bodo lahko celo marsikaj izvažali, posebno še južno sadje. Tanzanija ima poleg tega še velike možnosti prav na turističnem področju, saj se za to deželo zanimajo turisti iz vsega sveta. Zeleli bi videti ta ali oni narodni park in teh je v Tanzaniji kar sedem s skupno površino okoli 32.000 km². Rezervatov oziroma še neodprtih parkov je deset s skupno površino kar 90.000 km². Največji med njimi je že omenjeni Selous blizu Kidatu. Naj vam naštujem nekaj vrst živali, ki so v teh parkih in rezervatih: sloni, levi, leopardi, žirafe, zebre, bivoli, mnogo vrst impal in gazel, divji prašiči itd. Posamezne vrste štejejo tudi stotisoč živali. Nam najbližji narodni park je oddaljen 50 km in se imenuje Mikumi — narodni park. Skozi ta park je speljana cesta v Dar es Salaam. Če se peljete z avtom skozi ta park, se vam lahko zgodi, da boste morali hitro zavreti in sicer zato, ker bodo cesto prečkali sloni, žirafe ali kakšne druge velike divje živali. Če se čez cesto podajo sloni, je zelo primerno upoštevati opozorilo na tabli ob vstopu v park, in ustaviti v varni razdalji. Organizacija slonov je namreč takšna, posebno še, če so v čredi mladički, da se vam slon, ki je določen za stražarja, kaj hitro postavi v bran. Če se na avto spravi slon, vam tudi vozilo pred podivjano živaljo ne more pomagati.

Lahko trdimo, da ta dežela nima še dovolj elektrike, zato vsaj v bližnji prihodnosti ne moremo

Reka Great Ruaha, kjer je bil pozneje zgrajen jez za elektrarno. Na sliki se vidijo že temelji segmentnih zapornic.

pričakovati, da bi kaj kmalu elektrificirali podeželje. Kdor ne pozna načina življenja ljudi v teh krajih, bi mislil, da je za te ljudi zelo tragično, če nimajo elektrike, kaj šele televizije. Toda ne, zadovoljni so s tem, da živijo v hišicah, ki so v teh predelih v večji meri kvadratne oblike. Sezidane so iz bambusovih palic in obmetane oblike. Okoli hišic je zaradi kač temeljito počiščen prostor. Nekatere kočice so zgrajene samo iz palic in so predvsem namenjene za počitek v hladu. Hranijo se zelo preprosto, saj jim narava nudi najnujnejše. Nobenemu se nikamor ne mudi, zato se jim zdi poležavanje v senci košatih mangovih dreves v času pripeke popolnoma normalna stvar. Skoraj bi lahko pomislili, da bi bila v tej fazi razvoja električna energija kar nekam odveč. Na polju jim zrastejo, če jih le zasadijo, banane, ananas, papaj in ostale povrtnine. V času deževne dobe lahko pričakujejo bogato letino riža. Lahko se pohvalijo z obilno letino zares sladkega manga, ki raste na vedno zelenih košatih drevesih, mnogo je tudi limon, medtem ko je pomaranč in mandarin veliko manj. Vse leto jim izredno dobro uspeva tudi koruza, tako da lahko

vidite koruzo v klasju, pa tudi takšno, ki šele poganja iz zemlje. Domačini pridelujejo tudi druge rastline, kot npr. manioko. Če je kuhana, ima okus po našem krompirju, sicer pa jedo to rastlino tudi surovo. Nad posajenimi površinami se dvigujejo kokosove palme, kjer rastejo kokosovi orehi. Polja niso lepo obdelana, saj raste po več kultur na zemlji, ki je le malo popraskana z mačeto. Moramo pa priznati, da imajo polja, kjer gojijo sisal, rastlino, ki je podobna agavi in iz katere pridobivajo vrvi, košare, preproge in podobno, zelo lepo obdelana. Ob severnih predelih ob vzhodju Kilimandžara se razprostirajo prostrane plantaže kave in čaja. Če bi naštevali, kaj vse raste, bi nam zmanjkalo prostora, zato bomo o tem več pisali ob koncu montaže.

Sredi marca smo bili vsi počasičeni z obiskom glavnega direktorja in komercialnega direktorja Litostroja, ki sta se spoznala z delom in težavami ekipe na terenu. Obiska smo se vsi Litostrojčani, ki smo tako daleč od domovine, pristrčno razveselili.

Vsem lepe pozdrave od ekipe Litostroj.

Ing. Silvan Štokelj

S POTOVANJA PO ČEŠKI

V sklopu organiziranih izletov za prvomajske praznike, s strani sindikalne organizacije Litostroja, je večja skupina članov našega podjetja odšla na petdnevni izlet na Češko. Kot že prejšnji, je bil tudi ta izlet določen v isti kraj. Ta kraj je počitniško naselje ob reki Vltavi in je last delavcev iz podjetja ZVVZ Milevsko, s katerimi ima naše podjetje že dolgoletne prijateljske vezi.

Zgodaj zjutraj sta nas dva avtobusa odpeljala na dolgo in zanimivo pot. V lepem sončnem jutru in ob veselem razpoloženju nas je pot pripeljala na Ljubelj. Še enkrat smo s pogledom objeli slovenske gore in že trenutek zatem sta avtobusa vozila po sosednji Avstriji. Obrazi so se nam nekoliko zresnili. Prevzel me je občutek tesnobe ob misli na naše ljudi, ki prebivajo tu na Koroškem pa jim nekateri grenijo mirno življenje. Človek ima občutek, kot da Avstrijcem ob vsem kar imajo, manjka samo še sovraštvo, ki ga kujejo proti našim ljudem in nam. Na Gospodarskem polju smo se v mislih vrnili v zgodovinske čase, ko so tu prebivali naši predniki in opravljali na tem mestu obrede kronanja. Na vsej poti po Avstriji je bil en sam postanek, sicer pa smo hiteli proti češki meji. Iz prejšnjih izkušenj je bilo pričakovati dolg carinski postopek na meji. Res so se predvidevanja uresničila. Čakali smo polni dve uri, da so cariniki opravili formalnosti. Negodovali smo nad ne navadnim postopkom in vsak si je stvar razlagal po svoje. Mogoče si ga privoščiijo zato, ker ni mnogo prometa.

Voznja po češki pokrajini je nudila očem obilico zanimivosti. Valovita polja so skrbno obdela-

na in posejana z raznimi kulturami. Ob cestah so posajene češnje, ki so kakor čipke, vse v cvetju.

Med polji je mnogo majhnih kalnih jezer, v katerih je polno krapov. Na vodi je bilo videti divje race, vodne ptice, galebe in druge pernate živali. Prav presečeni pa smo bili nad velikim številom fazanov in srnjadi, ki se mirno pase po širnih poljih. Ob tem je nekdo duhovito pripomnil, češ saj se lahko mirno in brezskrbno sprehajajo po polju, saj jih nikoli ne obiščejo italijanski lovci.

Po skoraj petnajsturni vožnji smo naposled prispeli na cilj. Sprejeli so nas predstavniki podjetja ZVVZ. Postregli so nam z večerjo in pivom ter nam dali ključke od prebivališč.

Načrt za nadaljnje potovanje po lepi češki deželi je bil pripravljen in naslednji dan smo se z ladjo peljali po Vltavi na ogled gradu Orlik. O lepota v gradu in okolici bi v kratkem rekel samo to, da je pravi biser med gradovi, ki smo si jih ogledali. Premalo prostora je, da bi lahko opisal vse umetnine, ki so tu na ogled. To je treba videti! To velja tudi za gradova Konopište in grad Hluboka, ki sta prav tako izredno lepa. Umetnine, ki so na ogled, so čudovite in so pravo narodno bogastvo. V njih se zrcali duh umetniškega ustvarjanja, ki visoko stoji med resničnim življenjem in ga žlahti. Mnoge generacije so živele v bedi zato, da so si posamezniki nagrabili ogromno bogastvo, ki je bilo na voljo samo njim. Kakorkoli že, to je zgodovinska zapuščina, ki danes kaže na visoko kulturno raven češkega naroda. Te misli so nas spremljale tudi v Pragi.

Vreme nam sicer ni bilo naklonjeno, vendar smo si ogledali palačo na Hradčanih. Tudi tu je kopica lepota, ki so se nam za vedno vtisnile v spomin.

Zal tokrat ni bilo obiska v kakšni tovarni. Tako nismo prišli v stik z delovnimi ljudmi in o načinu in današnjem življenju na Češkem nimamo pravih predstav. V Čeških Budjevicah smo si ogledali gospodarsko razstavo ob prvem maju. Lepi in dobro založeni paviljoni so nudili možnost, da si je marsikdo kupil razne spominke. Nedelja, zadnji dan izleta, je bila namenjena povratku. Po kratkem postanku v Čeških Budjevicah smo srečno in brez nezdode prispeli nazaj v domovino. Žato gre vsa hvala dobrima voznikoma.

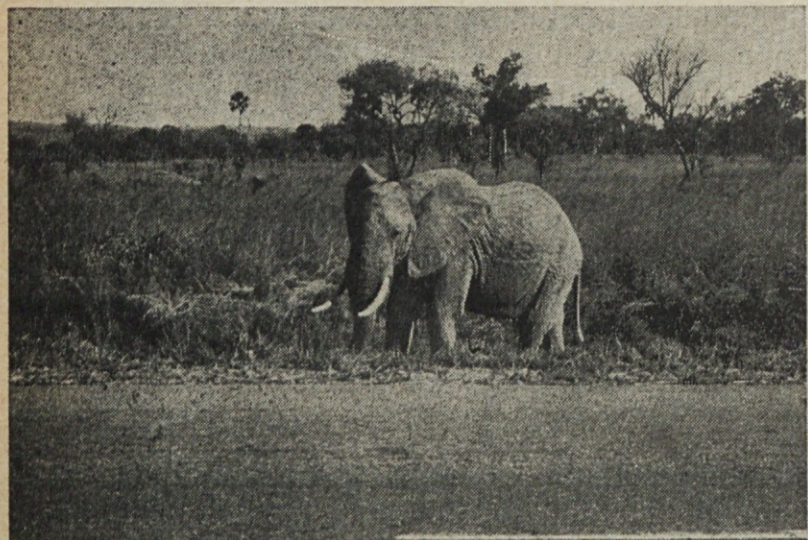
Na koncu bi se rad zahvalil organizatorjem izleta, to je sindikalni organizaciji. Zahvala gre tudi vodji izleta tov. Dvoržaku, ki je imel na skrbi organizacijo, ter nas med potjo obveščal o vsem. Hvaležni smo mu tudi za vse informacije o češki zgodovini, pretekli kot tudi novejši. Zahvala gre tudi našim gostiteljem, ki so lepo skrbeli za nas in se trudili, da je bilo naše bivanje pri njih prijetno in nepozabno.

ZAHVALA

Ob smrti svoje matere se iskreno zahvaljujem sindikalni družnici TOZD SERVIS in vsem sodelavcem za podarjeno cvetje.

Posebej se zahvaljujem sodelavcem za izrečeno sožalje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Franc LOVENJAK

V sušni dobi pride tudi takle velikan do asfalta. Prednost na cesti ima seveda slon!

kor tudi vertikalni cevovod, je izdelala Metalna iz Maribora, prav tako pa jih je tudi montirala. Skozi pristopni predor dospemo naravnost v sredino centrale, kar je predvsem zaradi druge faze zelo smotno, saj ne bo motilo obratovanja prvih dveh turbin. Odvod vode je speljan po odvodnem predoru v Ruaho, kjer ima Metalna montirane zapornice. Zajezitev je oddaljena kar 15 km. Tam je tudi vstop v dovodni predor.

Ob jezu je glavni del naselja gradbene družbe, ker je delno naselje Metalne. V tem naselju je klub, v katerem imajo ob ne-

di montirani začasni dovodi svežega zraka, toda ti so bili verjetno premalo učinkoviti, saj je imel od časa do časa zrak približno 38° C in kar je še huje, vlaga je bila stalno okoli 100 %. Obleko smo imeli suho le nekaj minut, nakar je vse telo obilil še pot, obleka je bila videti, kot bi prišli iz bazena. Kljub vsem težavam pa je delo potekalo neovirano. Prav v času, ko smo iz podjetja prejeli opremo, katere dobava je bila že malo pozna, je ekipa dala vse od sebe in skrajšala zamujeni rok na minimum, tako da čas prve sinhronizacije sploh ne bo ogrožen. Seveda je s tem in-

Proslava na terenu Litostroj

Ob vsakem jubileju in praznovanju se ozremo nazaj v preteklost in v duhu primerjamo dogajanja izpred let z današnjimi. Tako smo v mesecu maju širom po naši domovini praznovali 30. obletnico zmage nad fašizmom v drugi svetovni vojni. Naj poudarimo, zmago nad tem sovražnikom v drugi svetovni vojni, saj, kot je videti, ima še posebej v zadnjih dneh fašistična pošast še mnogo glav in mnogo življenj, saj iz svojih gobcev bruha strup tako pri naših sosedih v Italiji in Avstriji kot tudi drugje po svetu. Pri tem ponovnem obujanju nacistične in fašistične miselnosti je še posebej zanimivo to, da prihaja do takih pojavov tudi v tistih državah, ki so v drugi svetovni vojni plačale nacizmu visok krvni davek.

Ce se zavedamo vsega tega, če poznamo herojsko borbo naših narodov v zadnji vojni, je lepo in prav, da z veličastnimi proslavami obudimo spomin na zmago nad sovražniki pred 30 leti.

Dne 25. aprila je SZDL terena Litostroj ob 30. obletnici zmage nad fašizmom na ploščadi šole Hinka Smrekarja organizirala slovesno proslavo. Predsednik krajevnih konferenc SZDL terena Litostroj inž. Jože Kušar je med drugim poudaril, da je v osvobodilni vojni že od vsega začetka vstaje pod vodstvom KPJ potekala globalna družbena preobrazba medsebojnih odnosov, usmerjena h graditvi enakopravne socialistične skupnosti vseh narodov in narodnosti nove Jugoslavije. Neprertrgana revolucionarna graditev novih družbenih odnosov izhaja že iz oblikovanja narodnoosvobodilnih odborov leta 1941, preko sklepov drugega zasedanja AVNOJ leta 1943, zgodovinske razglasitve Federativne republike Jugoslavije leta 1945, povojnega sklepa o izvedbi agrarne reforme in izročitvi tovarn delavcem v upravljanje leta 1950 ter nove ustave leta 1974. Od osvoboditve sem smo za skoraj šestkrat povečali družbeni proizvod, a zaposlenost za štirikrat. Iz poljedelske dežele smo postali industrijsko razvita dežela. Danes naša industrija v enem mesecu proizvede več kot je proizvedla predvojna Jugoslavija v vsem letu 1939. Zgradili smo preko 2 milijona novih stanovanj, poraba električne energije pa je za 75 krat večja kot pred vojno. Življenjska doba povprečnega Jugoslavana se je povečala od 48 na 69 let.

Vse to je opravilo delovno ljudstvo nove Jugoslavije, pri čemer smo dosegli velikanski napredek v zvišanju življenjske ravni vseh delovnih ljudi. Samoupravni sistem pa je prav gotovo največja pridobitev v zgodovini delavskega razreda, saj nam prav ta omogoča, da si kot svobodni

in enakopravni proizvajalci ustvarjamo vse lepšo bodočnost.

Na proslavi so sodelovali: Pevski zbor Litostroja, pevski zbor učencev osnovne šole Hinka Smrekarja, cicibani vzgojno varstvenega zavoda Litostroj, ki so v belokranjskih narodnih nošah s svojo ljubkostjo in otroško neposrednostjo osvojili gledalce, litostrojska godba na pihala, folklorna skupina Emona, pevski

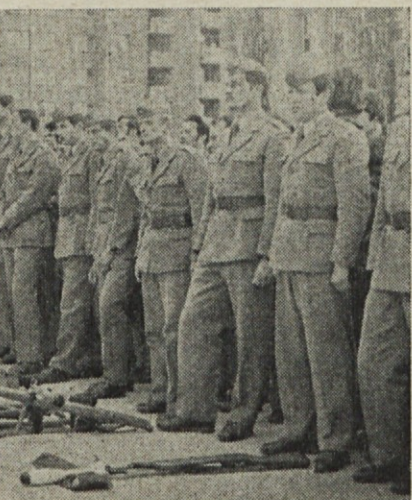
Nastopil je pevski zbor šole Hinka Smrekarja, govornik na proslavi pa je bil tov. Jože Kušar

Litostrojska godba na pihala je poživila proslavo s svojim nastopom (Slike s proslave J. Zlebnik)

VVZ Litostroj — Punčke so pele, fantki pa rajali

Pripadniki enot JLA iz Šentvida so pokazali svoje orožje

Zastovonoše terenskih praporov ob začetku proslave na terenu Litostroj ob 30. obletnici osvoboditve

zbor Viatorja ter gojenci ICL s svojim recitalom. Mnogo zanimanja pa so pokazali prisotni, ki jih je bilo več kot tisoč, za razstavo orožja, ki so jo priredili predstavniki oboroženih sil iz vojašnice v Šentvidu.

Zelo uspele prireditve v Šiški, kakršne že dolgo ni bilo, so se poleg prebivalcev krajevnih skupnosti udeležili še predstavniki političnih aktivov družbeno poli-

tičnih organizacij, predstavniki skupščine Ljubljana Šiška, Litostrojčani itd.

Množična prireditev terena Litostroj nam je bila lep zgled, kako je treba oživeti večkrat morda le preveč monotono življenje naših krajevnih skupnosti, katerih ena glavnih nalog je prav gotovo tudi v tem, da tvorijo nekakšno vez med delovnimi ljudmi.

Prvi štirje dobili stanovanja

V mesecu aprilu so prvi 4 srečneži iz Korotanskega naselja že prejeli ključke novih stanovanj in zapustili barake. V kratkem jim bo sledilo še pet.

O solidarnostnih stanovanjih je bilo že veliko napisanega, pa vendar njihovi novi stanovalci povedo, da so prijetno presenečeni, kajti stanovanja so zares udobna, funkcionalna in moderna. »Prijetno okolje, čist zrak, dobre prometne zveze, centralna kurjava (v baraki še dimnika za štedilnik ali peč nismo imeli) pa kopalnica in kuhinja vsa v »kahlicah«, lastno stranišče, vedno topla in mrzla voda, pa pralni stroj bomo lahko imeli, sušilnica, velik balkon, toliko svetlobe in miru, da skoraj ne moremo verjeti.« Tako so ugotavljali tisti, ki odhajajo in takšna želja je vodila tudi tiste, ki so izdali odlok, da se na vsem območju Ljubljane prepove in onemogoči ponovno naseljevanje v odslužene in neprimerne barake.

Občinske in republiške službe so namreč ugotovile, da številno

prebivalcev v teh barakah nenehno narašča, namesto, da bi se zmanjševalo, kljub temu, da nekatera podjetja mnogo prispevajo k reševanju stanovanjskih problemov svojih delavcev. Mnogi posamezniki sami gradijo ali kupujejo stanovanja, solidarnostni skladi so ustanovljeni za pomoč delavcem z nizkimi dohodki, mladim družinam in drugim socialnim podpirancem, barakarska naselja pa kljub vsemu le ne izginjajo.

Vzporedno s skrbjo družbe za delavce se namreč pojavljajo brezvestni spekulanti, ki neusmiljeno izkoriščajo stanovanjsko stisko in za drag denar protizakonito skrivaj prodajajo svoja stara prebivališča pred vselitvijo v nov dom, ki jim ga je dala in omogočila naša družba.

Tožilci in sodniki so jim pričeli krepko stopati na prste, zagotavljajo celo, da bodo to vrsto umazane trgovine korenito iztrebili.

Nadalje je zanimivo tudi to, da se mnogi posamezniki »prebujajo« šele sedaj, ko vidijo svoje srečne sosedo, ki se selijo v nova stanovanja. Trdijo, da bi se morali tudi sami že prej prijaviti na natečaje pri solidarnostnem skladu ali pa pri podjetju in banki za nakup stanovanja. Veliko jih je, ki bi to zmogli, še več pa, ki upajo, da se jim bo kako drugače nasmehnila sreča. Lahko trdimo, da je »črnila« vselitvam zagotovo odzvonilo.

Srečnim dobitnikom solidarnostnih stanovanj želimo v novem domu vso srečo.

K. S.

Dočakali smo . . .

Ne pripisujemo si izključnih zaslug za ureditev cestišča, o katerem smo pisali v septembrski številki pod naslovom »CESTNA MEJIA« — vendar s tem ni rečeno, da smo zato manj veseli, ko je bil po kratkotrajni zaporu primerno rekonstruiran makadamski del Djakovičeve in Vodovodne ceste. Tako je prav najkričnejši in v zadnjem času močno obremenjeni dovoz za prebivalce severozahodnega dela mesta na področje Litostroja postal prevozen.

Že v času zapore cestišča se je občutno povečala gneča na Celovski, saj je ob času konic potekal po njej promet na relaciji Šentvid — Šiška in obratno zares po polzevo, kljub temu, da so nekateri vozniki križarili po vseh mogočih poljskih kolovozih.

V prijetno dolžnost si štejemo, da se lahko v imenu nepozabljenih občanov za pridobitev zahvalimo vsem, ki so si zanj prizadevali.

E T O

Družina Erjavec končno zapušča barake (Foto J. Z.)

14. 4. 1975 je bila invalidsko upokojena naša sodelavka Marija Volf. Pri nas se je zaposlila 25. 12. 1963 in je delala kot snažilka v ZSE. Želimo ji še veliko lepih in zdravih let.

SORICA '75

Letošnje srečanje litostrojskih smučarjev je bilo z načrtovanega začetka prestavljeno na konec aprila. Ker si je letos zima za svoj višek izbrala šele pomlad, vsaj za sneg ni bilo skrbi; planina je bila z njim na debelo prekrita. Kljub občutku nekakšnega gosaštva, ki se ga zadnji dve leti litostrojski obiskovalci planine — zlasti njeni pionirji — nikakor ne morejo otresti, je srečanje potekalo tako kot smo bili vajeni doslej: uigrana delovna ekipa je skrbno pripravila proge in skakalnico, sodniški zbor je uradoval kot na kakem FISA tekmovanju, tekmovalci so se borili kot levi in kuharica je dala vse od sebe...

Odpovedali so le domači navijači, čeprav je bila cesta na planino spuščena do koč.

Pa na kratko pogledjmo, kako bo šla »SORICA 75« v letopise! Pri tem velja kot najpomembnejše zapisati, da so letos prvič samostojno tekmovala dekleta tudi v kombinaciji, s čemer je njihovo tekmovanje dobilo nov polet in mikavnost.

BRANE IN IRENA NAJHITREJŠA

V teku na 3 km dolgi progi, ki jo je res odlično trasiral veteran Dekleva, so se moški zvrstili takole:

1. Brane Sršen, FI 7.37 minut
2. Alojz Rupnik, FI, 7.58 minut
3. Marjan Klemen, SSP, 8.13 m.

Med dekletji je bil na isti progi vrstni red naslednji:

1. Irena Kosmač, SSP, 13.35 minut
2. Boža Šoba, SSP, 14.06 minut
3. Mira Šček, PI, 14.34 minut

JANEZ NAJDALJSI

Skoki na Sorici so bili vedno zanimivi — nikoli nisi vedel, kdo se bo s tiste »pručke« najdlje pognal. Letos je zmagal Janez Kalan — PI, drugo in tretje mesto pa si delita Marijan Klemen in Brane Sršen — le s polmetrskim zaostankom v seštevku dveh skokov.

MED VRATCI

Veleslalom vedno pritegne največ tekmovalcev — letos jih je bilo kar 43.

Pri moških prav gotovo pomeni presenečenje uvrstitev učenec ICL Keržica in Hrasta pred favorita Janeza Kalana — PI, za katerim so se zvrstili Nace Giacomelli — FI in Branko Sršen — FI oba z istim časom.

Ženske so štartale na krajši in lažji progi in jo vse zvoze brez težav. Vrstni red:

1. Marija Oberstar
2. Silva Jarc
3. Boža Šoba — vse SSP

ZLATA SMUČKA 75

Kar 17 tekmovalcev je uspešno končalo tekmovanje v kombinaciji za »Zlato smučko«. Pri moških je že tretje leto zapovrstjo zmagal Brane Sršen — FI in tako osvojil prehodni pokal v trajno last.

Drugi je bil Janez Kalan, tretje in četrto mesto pa si delita Marijan Klemen in Dušan Škarabot.

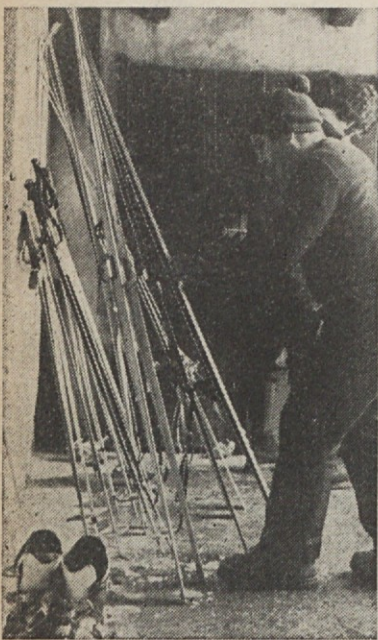
Pri dekletih je zmagala Boža Šoba pred Ireno Kosmač in Miro Šček.

POKAL FINALISTOM

Že nastopi v prvih disciplinah so pokazali, da SSP letos ne bo mogel obdržati prehodnega pokala, kajti finalisti so se zagrizli v boj zanj s tako zagnanostjo, da so morali uspeti. Le 10,5 negativnih pik so zbrali in prvo mesto je bilo njihovo. Drugi je SSP — 19 pik in tretji PI — 19,5 pike.

Po razglasitvi rezultatov in žrebanju nagrad se je planina kar hitro spraznila — da nas čez leto spet povabi v goste. Morda bo do takrat že zmodernizirana — prirejena v smislu širokopoteznih načrtov v nov rekreacijski center za delovnega človeka — kakorkoli že — najlepši spomin bo ostal iz tistih dni, ko je nanjo vozila samo še »človeška vprega« in je vsaka smučina na njenih pobočjih bila deviška.

E T O

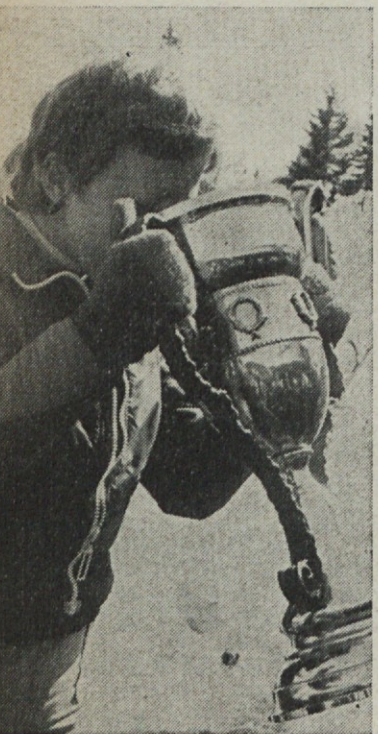
Mazati je treba

Tesno ob kolu

Na cilju

In likof (Na Sorici je slikal F. Kmetič)

Zadnja disciplina

Trim za vsakogar

Startna nestrpnost

Najboljše v kombinaciji

Zlata značka 1975

Prvi, drugi, tretji...

Bo obstal?

Čuvajmo svoje srce in ožilje

Ceprav smo že leta 1972 govorili o potrebi čuvanja srca (geslo »Vaše srce — vaše zdravje«), pa nas vsakodnevno doživljanje presenečenj — smrti, dosedaj popolnoma zdravega sodelavca, sili, da ponovno opozorimo na največjo nevarnost našega zdravja — bolezni srca in ožilja. Oglejmo si, kako naraščajočo obolenje srca in ožilja kako narašča število smrtnih primerov.

Leta 1948 je na 100 Američanov umrlo 40 ljudi za srčnimi boleznimi, leta 1956 pa je to število naraslo že na 54 umrlih za srčnimi boleznimi. Vzemimo primer Norveške. V letu 1910 je umrlo na 100.000 prebivalcev 238 zaradi jetike, 147 zaradi bolezni srca in ožilja, 91 zaradi raka. V 45 letih se je ta slika temeljito spremenila; v letu 1955 je umrlo zaradi tuberkuloze samo 13 ljudi na 100.000 prebivalcev, zaradi bolezni srca in ožilja 378 prebivalcev in zaradi raka 163 prebivalcev. V 45 letih je smrtnost zaradi bolezni srca in ožilja narasla 2,6 krat, zaradi raka pa samo 1,8 krat. V Jugoslaviji je leta 1962 od 187.000 umrlih bilo kar 38.825 mrtvih zaradi bolezni srca in ožilja.

Oglejmo si še podatke za Slovenijo. Leta 1971 je umrlo pri nas 17.425 Slovencev ali približno 930 ljudi na 100.000 prebivalcev. Od tega je umrlo kar 6817 zaradi obolenj srca in ožilja ali 392 na 100.000 prebivalcev. V istem času je umrlo v Sloveniji 2707 ljudi zaradi raka in 173 ljudi zaradi tuberkuloze. Rak je torej požel skoraj trikrat manj žrtev kot bolezni ožilja in srca. Naslednje leto — 1972 je umrlo 18.153 ljudi ali 1051 na 100.000 prebivalcev. Od tega je umrlo zaradi bolezni srca in ožilja 7495 ljudi ali 450 na 100.000 prebivalcev, kar je zelo velik porast. V istem času je umrlo zaradi raka 2988 ljudi (1617 moških in 1371 žensk) ter zaradi tuberkuloze 183 ljudi (126 moških in 57 žensk). Podatki nam marsikaj povedo. Če si oglečemo umrljivost zaradi ishemičnih obolenj srca (sem spada predvsem srčna kap), ugotovimo, da je leta 1971 od 1147 umrlih bilo 661 moških in 486 žensk ali v razmerju 4 : 3, to se pravi, od sedmih umrlih so bili 4 moški in 3 ženske. Leta 1972 pa je od 1133 umrlih bilo 784 moških in 349 žensk ali v odnosu 10 moških proti 7 ženskam, kar pomeni večjo umrljivost moških kot pri ženskah. Seveda ne moremo na podlagi podatkov iz dveh let dati veljavnega sklepa. Povsem se pa spremeni odnos umrljivost moških proti umrljivosti žensk pri ostalih obolenjih srca in obolenjih žil. Tu veliko bolj umirajo ženske kot moški. Če bi imeli na razpolago še pregled umrljivosti po starosti, bi dobili zelo zanimivo sliko. Čeprav nimamo na razpolago podatkov o umrljivosti Slovencev zaradi obolenj srca in ožilja za več let, pa nam zgornji podatki in ugotovitve pri ostalih narodih — ki jim moremo in moramo verjeti, opozarjajo, da je umrljivost zaradi obolenj srca in ožilja v porasti, in da se širi kot najhujše epidemije v davnih časih. Zato moramo vsi storiti, kar se le da, da ustavimo naraščanje umrljivosti. To pa je možno le, če poznamo vzroke umrljivosti. Oglejmo si torej vzroke, ki jih lahko razvrstimo v več skupin.

1. Nepravilna prehrana in pretirana telesna teža
2. Fizična neaktivnost
3. Stresi, okolje
4. Zvišan krvni pritisk

Nepravilna prehrana in pretirana telesna teža

Zanimivost moderne dobe je, da se z dvigom standarda spremeni zdrav način prehrane. Ljudje prehajajo na kalorično, krepko in bolj okusno hrano, s katero se bogato založe. Marsikdaj slišimo trditve, »saj zelo malo

nastanek sladkorne bolezni, ki pospešuje aterosklerozo, do katere zelo pogosto pride pri zvišanem krvnem pritisku.

Med nepravilno prehrano bi štel tudi zlorabo nasladil (čaj, kava, nikotin) in alkohola. Alkohol v majhni količini širi ožilje, toda že dva kozarca vina vzdružita živčni sistem. Se hujše je delovanje žganih pijač in likerjev. Tudi kava ali čaj v mali količini ne škodujeta, v večji količini že vplivata na živčni sistem in s tem na ožilje (zvišan pritisk). Aterosklerotično ožilje ni elastično, ampak togo in krhko, poleg tega pa se v njegovi steni vedno bolj kopičijo lešice in s tem ožilje svetlino ožilja.

Krhko ožilje, posebno v možganih, pa nam ne zagotavlja dolgega življenja. Sicer pride do

skleroze ožilja normalno v starosti, toda skleroza ožilja med 30. in 50. letom starosti ni normalna, ampak posledica nepravilnega življenja in prehrane.

Fizična neaktivnost. Če se ozremo 20–30 let nazaj, lahko vidimo, da so se takrat vseh povsod po cesti vozile množice kolesarjev. Dandanes je pa že »sramota«, če ni v družini vsaj mopeda. Avtomobil je znak standarda in čim bolj je luksuzen, tem višji položaj lastnika kaže (včasih tudi na račun prehrane in počutja). Posledica tega je, da se mnogo ljudi vozi v službo z avtomobili 2–3 km daleč ali pa tudi samo en km. Velika večina ljudi opravlja delo sede ali stoje. Na delovnem mestu se ne gibljejo, po končanem delu doma sedijo, berejo časopis ali gledajo televizijo. Le malo ljudi se bavi z aktivnim razvedrilom. Razumljivo je, da hrane ne izkoristimo, le-ta se kopiči v obliki raznih maščob v

našem telesu. Seveda je konec take življenjske poti kaj hiter in kratek: nenadoma je preminil... Se pred dvajsetimi leti je bila redka srčna kap pri fizičnem delavcu srednjih let. Danes to ni več redkost, kajti s tehnološkim napredkom so fizično razbremenili delavca in mu s tem vzeli možnost normalnega razvoja in življenja, po drugi strani ga nismo znali vključiti v dejavno telesno razgibanje. Če opozorim človeka srednjih let na potrebo aktivnega (delavnega) razgibavanja, mi užaljeno odgovori, da se dovolj giblje. Toda popolnoma drugače se vedejo taki ljudje, če dožive srčni infarkt.

Spijo najmanj osem ur, hranijo se natančno po navodilih in zelo natančno opravljajo telovadne vaje in razgibavanje. Nato z zadovoljstvom ugotavljajo, da se bližajo normi porabe časa za prehojeno pot določene dolžine.

Doslej smo govorili o vzrokih bolezni, na katere lahko v celoti vplivamo in so torej popolnoma odvisni od nas. Oglejmo si še tiste vzroke, ki so od nas neodvisni in na katere lahko vplivamo le kot družba.

Prvi med njimi je okolje. Onesnaženje nam uničuje zdravo okolje in sicer s spreminjanjem razmerja količine plinov v zraku. Povečanje ogljikovega monoksida zaradi delovanja motorjev z notranjim izgorevanjem (avtomobili, motorji, toplotne na tekoča goriva) škodljivo vpliva na celoten kompleks dihal, srca in ožilja, ki so tesno povezana med seboj. Se pred dvajsetimi leti so Londončani množično umirali v meglenih zimskih dneh za obolenji dihal, srca in ožilja, pred nekaj leti so pa pozimi imeli sonce. Vse to so dosegli z doslednim izvajanjem predpisov o varstvu okolja v industrijskih predelih. Tudi umrljivost se je v zimskem času znižala na desetin prejšnje. Tako Londončani, mi pa se vozimo v službo z avtom samo km daleč. Odgovorni ljudje bi morali vsaj v središču mesta prepovedati ves avtomobilski promet razen avtobusov ter vozil prve pomoči in uprave javne varnosti.

dr. E. Tepina

IDEALNA TELESNA TEŽA

Podatki so navedeni za 3 tipe rasti: nežno, srednje in močno razvito okostje in mišičje pri moških in ženskah nad 30 let starosti in pri določeni višini.

Višina cm	Ženske t e ž a	Moški	Višina cm	Ženske t e ž a	Moški
142,5	45,3 50,3 56,6		165	55,7 61,6 69,3	58,6 65,0 70,7
145	46,2 51,2 57,5		167,5	57,1 63,4 71,6	59,4 66,0 72,9
147,5	47,1 52,1 58,4		170	58,3 64,2 73,4	61,6 68,4 74,7
150	47,6 52,6 59,8	49,4 54,8 61,5	172,5	60,2 67,0 75,7	63,8 70,9 77,0
152,5	48,5 53,9 60,7	50,3 55,7 62,5	175	61,6 68,4 77,0	63,2 70,7 79,3
155	49,8 55,3 62,1	51,2 56,6 63,4	177,5	63,4 70,2 78,9	65,7 72,9 80,0
157,5	51,2 56,6 63,2	52,1 57,0 64,2	180	64,8 72,0 81,1	68,0 75,7 83,8
160	52,5 58,4 65,7	53,5 59,3 66,6	183	70,7 78,4 87,9	70,7 78,4 87,9
162,5	53,9 59,8 67,5	55,3 61,2 68,9	185,5	72,9 81,1 91,1	72,9 81,1 91,1
			188	75,7 83,8 94,2	75,7 83,8 94,2

jem, pa se vedno bolj redim.« Morda po količini poje res malo, toda po kalorični vrednosti poje več kot telo potrebuje za normalno delovanje in za opravljanje dela. Cesar telo ne more izkoristiti, uskladišči v obliki podkožnega maščevja in drugih maščob. Ameriški znanstveniki so ugotovili, da je hrana, bogata z ogljikovimi hidrati (sladkorji) nevarnejša od tiste ki ima mnogo holesterola, s čimer se pa vsi ne strinjajo. Temeljno načelo pravilne prehrane se glasi: 1 gr beljakovin na kilogram telesne teže, 50–100 g maščob, ter 3/5 celotne kalorične vrednosti hrane v obliki ogljikovih hidratov. Beljakovine morajo biti živalske in rastlinske, od katerih mora biti vsaj tretjina živalskih beljakovin (mleko, meso, jajca). Ne uživajmo ogljikovih hidratov samo v obliki kruha, ampak predvsem zelenjavo, sadje, fižol, krompir, ješprenj, kašo, žgance itd.

Kot smo že omenili, se višek hrane nalaga kot maščoba in debelost je ugodna priložnost za

Delo in problemi obratne ambulante

(Nadaljevanje)

Preden zaključimo svoja razmišljanja o delu AO Litostroj omenimo še zobno ambulanto, kjer so zaposleni višji dentist, zobna instrumentarka in zobotehničarka. V lanskem letu so opravili sledeče delo:

V letu 1974 so pregledali 742 pacientov, izvedli 126 obsevanj, naredili 1721 plomb in enako število poliranj, izvedli zdravljenje 232 zob. Prvo pomoč so nudili 78 pacientom, čistili zobni kamen 391 pacientom, zdravili 115 dlesni, izdrlji 246 zob, naredili 20 totalnih protez in 49 parcialnih protez. Poleg tega so naredili 83 mostov, 185 polnih prevlek in 118 fasetiranih prevlek ter 147 fasetiranih členov. Naredili so tudi 23 vizil protez, seveda pa so ob tem mnogo pacientov morali celo odkloniti.

Ob tej priložnosti ugotavljamo, da je ta ekipa premalo številna, da bi zaščitila zobovje. V sedanjem položaju lahko samo »gasijo požar«, a ga ne pogasijo. Pri 3800 zaposlenih (z učenci v gospodarstvu vred) res ne morejo vsem ustreči. Nihče od odločujočih ne pomisli, da imamo okrog 800 vozačev, ki sploh ne morejo priti do zobozdravnika v svojem kraju, saj so z vožnjo vred 10–14 ur od doma. Večina teh lahko samo čaka, da bo njihovo zobovje čez nekaj let tako kot ostanki gradov po vojni. Teh danes ni več moč popraviti, prav tako tudi ostankov zob ne.

DELOVNI POGOJI

Na koncu pa še nekaj besed o delovnih pogojih ambulante. Kot je znano, je obratna ambulanta v baraki, ki je zunaj in znotraj ometana in daje zato vtis zidane stavbe. A kmalu spoznamo »pobeljeni grob«. Pri vseh oknih pih, čeprav so zaprta in danes ni v ambulanti nikogar več, ki bi imel še zdrave sklepe. Tudi ogre-

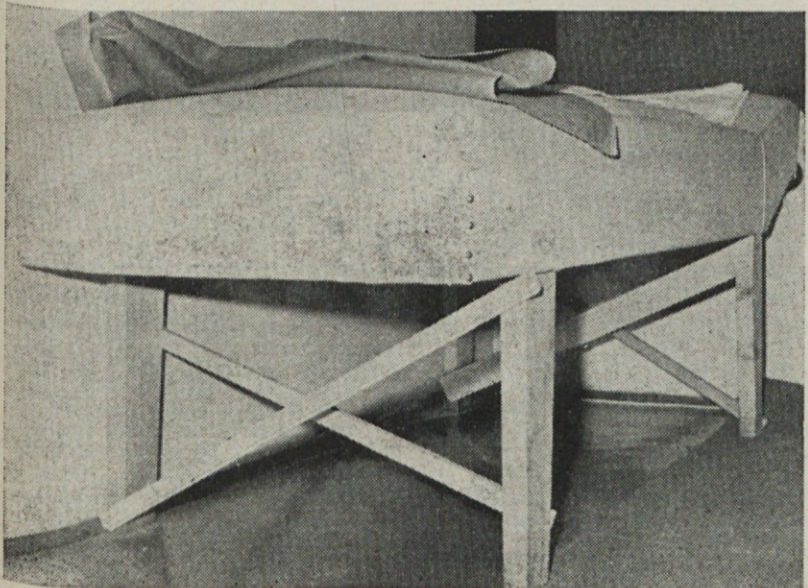
vanje prostorov ni primerno. V večini prostorov je pozimi ali premraz ali prevroče, kajti kurjave z oljnimi pečmi ne moremo uravnati, posebno ker je prva leta kurjava z dodatkom mazuta kurilnemu olju bolj ali manj pokvarila peč. Tako je preveč vroče ali prehud mraz. Čakalnica za preglede delavcev pred zaposlitvijo in periodične preglede je pozimi brez gretja, ker so nekateri čakajoči neutrudno uničevali električno instalacijo. Vsi stranski prostori (arhivi, skladišča, fizioterapija) so brez gretja. V nekaterih prostorih je naravna svetloba preslabotna, drugod pa so okna neprimerno namočena. Isto velja za umetno razsvetljavo. Prostori so glede na velikost neprimerni; ali so preveliki (soba kjer vbrizgavajo sestre injekcije in vpisujejo v kartone) ali pa premajhni (ordinacija za preglede pred zaposlitvijo, ki jo sestavljata dve sobici). Tudi čakalnici obeh ordinacij sta premajhni. Ljudje se v njih drenjajo kot sardine. To predvsem okoli 14. ure, ko želi v pičli uri do 60 delavcev priti do zdravnika (avtobusni vozači!). V ordinaciji za preglede pred zaposlitvijo je pod gnil in če pacient stopi na to mesto lahko omahne in je nevarnost, da pade in se poškoduje. Do sedaj na srečo še ni bilo nobenih takšnih poškodb razen nekaj primerov, ko so se udarili z roko ob steno ali umivalnik. To poškodbo je spremljala »pobožna molitev«. Nobenega prostora ni, kjer bi lahko vskladili material, ki je sedaj nameščen po več sobah. Po veljavnih predpisih bi morali izločeno kartoteko z vso dokumentacijo hraniti do 40 let, pa jo imamo sedaj v štirih prostorih razvrščeno po omarah in predalih pisalnih miz. Zaradi tega izgubljam ogromno časa pri iskanju zelenih podatkov. Prav tako ni garderobe za zdravstveno

osebje. Skoraj vsak dan pride do okvar na vodovodnih napeljavah. Za preiskovalno mizo v ordinaciji za preglede pred zaposlitvijo in periodične preglede uporabljamo navaden divan, ki ima namesto originalnih nog pritrjene 50 cm visoke lesene neprebarvane noge. Le te so še posebej pritrjene navzkriž z neobdelanimi letvicami, tako da se divan pri pregledu ne zaziblje. Dokler ni bilo navzkriž pritrjenih letev, se je marsikomu zavrtelo v glavi, ko je divan zanihal. Pri vseh dimnikih, mimogrede povedano, zelo slabo delujejo, so na steni črni potoki saj, ki jih pušča za sabo voda, ki ob dežju zamaka. Delati v teh razmerah ni prijetno in zato tudi ni bilo mogoče dolgo dobiti zdravnika za delo v ambulanti. Zdravniki, ki so nadomestovali obolelega tovariša, so komaj čakali, da so končali z nadomeščanjem, posebno še, ker je laže skrbeti za 3000 prebivalcev, kot pa za 3000 aktivnih zavarovancev, kjer je treba vse zapisati, kar smo ugotovili ali predpisali. Vse medicinske sestre imajo obolele sklepe, nekatere vnetje živcev in oči. Tu vztrajajo samo zato, ker so tik pred upokojitvijo. Prepričan sem, da bomo nove le težko dobili. Dostop do ambulante je posut z grobim drobljencem, tako da si vse ženske kvirajo čevlje.

Našteli smo le nekaj težav, ki nas tarejo dan za dnem. Če bi se vanje pogledali, bi našli še marsikaj. Stari Rimljani so imeli zapoved »Caveant consules, ne res publica quid detrimenti capiat«. Konzuli naj skrbijo, da ne bo država utrpela škode.

Mi pa končajmo s stavkom CAVEANT CONSULES NE AGROTI NOSTRI QUID DETRIMENTI CAPIANT — Naj skrbni odgovorna oblast, da ne bodo bolniki utrpeli kaj škode (na svojem zdravju!).

Dr. Edo Tepina

»Moderna miza« za zdravniške preglede

IZ NAŠE KULTURNE KRONIKE

Na ploščadi osnovne šole Hinka Smrekarja smo 25. 4. 75. prvič poslušali pesem naših pevcev. Zapeli so tri pesmi pod vodstvom ing. Išvanovskega in s tem obogatili program kulturne prireditve, ki jo je organizirala krajevna skupnost terena Litostroj v počastitev 30-letnice osvoboditve. Pesem je udeležence navdušila in pevci so dobili dostojno priznanje in aplavz.

V počastitev 25-letnice ustanovitve litostrojske godbe bo 22. 5. 75. ob 19. uri v mali dvorani hale Tivoli organizirana pro-

slava. Sodelovali bodo: Godba Litostroj s svojim koncertnim programom, folklorna skupina »France Marolt« z narodnimi pleši in ansambel Miha Dolžana z narodno zabavno glasbo. Napovedovalec bo tov. Andrej Nahtigal.

Godbeniki bodo nastopili v novih uniformah. Na slavnostni večerji jim bodo podeljena priznanja in pohvale za dolgoletno in prizadevno delo na področju kulture.

Med prvomajskimi prazniki so za člane celotnega ZPS organizi-

rali prijazen izlet v naše Primorje. Prebili so 4 dni v Poreču. Poleg izredno dobrega zabavnega programa so si lahko ogledali tudi likovno razstavo naših likovnih samorastnikov. Kaj več o tem berite v članku tov. Vidmarja.

Dopisujte v svoje glasilo

Zdaj zaori pesem...

Stric Matic delegat

»Tovarišice in tovariši!« je začel svoj prvi govor priletni Matic kot delegat velikega delovnega kolektiva nekje v Ljubljani. Pogumno je stal na govorniškem odru in delil zbrani množici velike obljube, kaj vse je predvideno, da se bo in kaj se mora zgoditi v času njegovega mandata.

Med drugim je povedal tudi tole: »Vidim in čutim, da je v našem kolektivu še veliko neresenih problemov. Naj vam kar na kratko povem tiste, ki delovnega človeka najbolj prizadenejo. Najprej se ustavimo pri naši malici. Tovarišice in tovariši! Prehrana je sestavni del skrbi za našega delovnega človeka in je nujno, da temu vprašanju posvetimo posebno skrb. To vprašanje bomo morali rešiti. Vem za predlog, da bi bilo treba vse oddelke preskrbeti z enotnim redom pri delitvi hrane in zmanjšati možnost prehoda zaposlenih iz oddelka v oddelk, kar nam znatno povečuje izgubo časa.

Povečati moramo tudi skrb za higieno in ureditev prostorov. Povsod vidimo embalažo naše malice v taki podobi, ki nam ni ravno v čast. Lončki avtomatov so razmetani povsod po tovarni. Res je, da bo treba nabaviti koše in koške za pospravljanje vsega tega, vendar naj bo osnovna skrb za red skrb na vseh, to

pomeni vsakega posebej. Prav tako bo treba storiti tudi s krožniki, na katerih strežjejo topli obrok. Vsak sam naj vrne krožnik strežnemu osebju. Tako bomo dokazali, da poznamo red in da znamo ceniti lepoto svojega okolja.

Drage tovarišice, dragi tovariši, razmislite o tem!»

Lepo vas pozdravlja delegat Matic

ČLANI ZPS V POREČU

Letošnje praznovanje majskih praznikov je bilo drugačno kot prejšnja leta. Praznovali smo jih že 30. leto, svobodni in ponosni na vso prehojeno pot.

Prvomajske praznike, ki so bili nekakšna predpriprava velike proslave tridesete obletnice svobode, smo v letošnjem letu še posebej praznovali. Sindikalna organizacija ZPS in našega podjetja sta bila glavna organizatorja izletov za našega delovnega človeka.

In kje smo preživeli prve majske dneve?

Sindikalna organizacija je razpisala prvo srečanje vseh svojih članic v hotelu »Albatros« v Zeleni Laguni v Poreču. Nepričakovano velik odziv je dal organizatorjem idejo o tradicionalnem vsakoletnem prvomajskem srečanju v Poreču. Preko 300 članov (od tega 150 iz Litostroja) sindikata in njihovih svojcev je preživelo ob prekrasnem vremenu kar štiri dni ob naši prelepi jadranski obali. Vsi so si bili enotni, da je bilo to več kot navadno srečanje ali samo počitek. V Poreču so organizirali medsebojna kulturna in športna tekmovanja.

Prvega maja je bila v dvorani hotela vzorno pripravljena in kvalitetna likovna razstava, na kateri so razstavljali slikarji iz Gostola, Kladivarja, Agrostroja, Strojnih tovarn Trbovlje in Litostroja. Še istega dne je imela godba na pihala Litostroja svoj koncert pred hotelom ter z živahnimi vižami zabavala stalne inčasne prebivalce Poreča. Nadvse pa nas je presenetil številčno in kvalitetno bogat mešan pevski zbor »Slavček« iz Trbo-

velj, ki nam je priredil koncert pesmi.

Drugi dan je bil posvečen športu. Mlado in staro se je pomerilo v plavanju, kegljanju, streljanju, šahu in namiznem tenisu.

Ob razglasitvi rezultatov so vsi udeleženci prejeli tudi praktične nagrade.

Naslednja dva dneva sta bila prosta. Moramo omeniti, da so nas vse večere zabavali veseli fantje in prijazna dekleta s svojimi instrumenti. Omeniti je potrebno, da je kraj, v katerem smo bivali, presenetil vse navzoče udeležence. To je naselje, kjer si lahko turist privoščijo pravo razkožje v rekreacijskem in zabavnem pomenu. Lahko si najameš vse od jahalnega konja, kolesa za eno ali dve osebi, poni motor, lahko igraš tenis, namizni tenis, se podaš na kegljišče, streljanje, sprehode, lahko plavaš in še marsikaj drugega.

Vse to je napotilo sindikat ZPS, da se je odločil, da postane to srečanje za prvomajske praznike v Poreču tradicionalno.

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — V. d. glavnega urednika Janez Eličan — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Estera Lampič — Telefon uredništva 56-021 (h. c.) int. 246 — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tisk ZGP Primorski tisk, Koper — TOZD Tiskarna Jadran — 1975

POSEBNA URA	LITOSTROJ	ZAČASNA REGISTRIJACIJA	VRH V KARAVAN KAH 1929m	POSODA ZA FLIN	ZNAMKA NEM. AVTOH.	SAMOGLASNIK	RIJSKA ČETNA ENOTA
ZGORA BREZ						KISIK ŽELEZO OKSID	
HEDMET		MOČVIRSKA PIVNICA					
DELO POKRAJINA V VOJVODINI					STARA KMEČKA PRITRD. 2. ČRKA		
		SL. FILOZ. FRANCE PREŠERN PESNITEV					
FILMSKA NAGRADA		NONGOL. POGLAV. BIVŠI TELOVAD. PRVAK			VESELO (V GLAS BI)	MOČAN ČLOVEK	
MATJUNA LADJICA			BLA-GAJNA				
NEH-ČITA	KOŽNA BOLEZEN		RANER RIM. PLEM. RODOVINA				PRVI PREVOD BIBLIJE
3. NOJA	UGASLI CENTALNI VULKAN SKUPINA LJUDI		NICLA MIG-LJAT	LJUBKOV. Z. IME ANGL. GROF			
MOŠKO IME							
ZIDNA ODPR-TINA							
POT, CESTA (LAT.)		GLAD. IGRAJKA	OŽINA NA HALAKI	ITALIJA		LITER. BASIST SLOV. OKTETA	
AVTO-NOHNA POKRAJINA	SMUČI PLINSKA ZMES		NIZO-ZEMSKA PODLOŽNIK-VOJAK		DALMAT VZKLIK KULT. UM. DRUŠTVO		
GOLI POLŽ PIJUČAR			OSEBNI ZAJMEK		KARLO-VAC SKUPINA OTOČKOV VJADRANU		GL. MESTO GANE
NOSNIK	DOLOČENA BARVA PLAZEČA TRAJNICA			PERNATA ŽIVAL IRANSKI DENAR			
JUDOV-SKO M. IME							
ŠKODLJIVO OČETNO VRETNJE VINA		HUDA BOLEZEN	PRIPADNIK STAREGA NARODA	MELODIJA NAPEV. FR. NIZVRED NEZ	BOJNI STRUP	RADIJ CELZIJ	
SIMBOL ZA AMERICIJ	HE NA NERETVI PREMER						
DOZORE-LA GLOBOKA NEZAVEST				NAŠ HOKEJIST AMPER		MAČMA PRI VULKANSKIH IZBRUKAH	POVRŠ. MERA-ANGL.
KARDEJ EDVARD	DO 5cm DOLG STRUPEN PAJEK			SEVER			
PIJAČA STARH SLOVANA	RIM. BOG. INJA JEZE VODIK			PROTIVNI VEZNIK DRŽAVA V ZAH. AZIJ			
NEŽNOST KRHK-OST				ŽVEPLO	SLIKAR ŠUBIC IMPERATOR		
NEMŠKI PREDLOG	MESTO V BAČKI		IZDELO-VALEC SIT				